

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد
مدیریت آموزشی

بررسی تاثیر به کارگیری فناوری اطلاعات بر نگرش مدیران دانشگاه فردوسی
مشهد به مدیریت دانش

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمود سعیدی رضوانی

اساتید مشاور:

جناب آقای دکتر رحمت الله فتاحی

جناب آقای دکتر مجتبی بذرافشان مقدم

دانشجو:

غلامحسین امیری

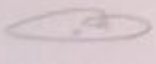

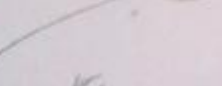
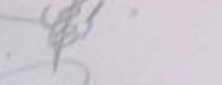
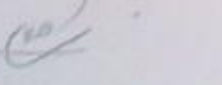
زمستان 1387

سند اعلام

"سور جلسه دفاع از پایان نامه تحصیلی"

با توفیق خداوند متعال و با استعانت از خداوند یاری همرا (بسم الله الرحمن الرحيم) این سند جلسه تحصیلی (پایان کار) دانشجو
دانشجو محترم آموزش عالی "پروژه کارشناسی ارشد" در رشته کارشناسی ارشد و دکتران محترم دانشگاه فریاد به منظور
دانشگاه علوم پزشکی و بهداشتی دانشگاه فریاد و در تاریخ
حیات با این که قرار بر آن شده است که پس از اتمام پایان نامه و در صورتی که از این سند و تحقیقاتی که انجام شده و شرح
رو اعلام میگرد

- پایان نامه در وضع فعلی مورد قبول است و تسویه نمود
- پایان نامه در وضع فعلی با اصلاحات مورد قبول است و تسویه نمود
- پایان نامه نیاز به اصلاحات دارد که پس از اتمام آن و تصدیق محترم و تسویه نمود
- پایان نامه و پروانه نیاز به تکمیل دارد و پس از اتمام حیات محترم سند اعلام میگرد

امضاء	رشته تحصیلی	امضاء حیات محترم
	رشته ریزی روسی	1- دکتر سعید رحمانی
	مدرسه آموزش عالی	استاد مشاور
	کشور	1- دکتر دکتر پورحاجیان
	دانشگاه آموزش و پرورش	2- دکتر فاضل
	رشته ریزی روسی	استاد محترم
		1- دکتر دکتر سعید رحمانی

- معاونت تحصیلات تکمیلی دانشگاه
- اداره آموزش دانشگاه
- مدیر گروه آموزش

سپاس

بر خود واجب می دانم از کلیه عزیزانی که یاری گرامن در انجام این پایان نامه بودند، سپاسگزاری کنم. نخست، اتنان و عرض ادب خویش را به استاد راهنمای ارجمند دکتر محمود سعیدی رضوانی که همواره از الطاف ایشان برخوردار بوده و راهنمایی این پایان نامه بر عهده ایشان بوده است خالصانه تقدیم می کنم. همچنین از اساتید مشاور گرامی دکتر رحمت الله فاتحی و دکتر مجتبی بذرافشان مقدم که از نظرات و راهنمایی های ایشان در طول انجام پایان نامه بهره مند شدم، تشکر می کنم. از تمامی اساتید ارجمند که در طول دوران تحصیل اینجانب مرایاری نموده اند و نیز از کلیه کارکنان دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی به خاطر همکاری های بی دریغشان بی نهایت سپاسگزارم.

از دوستان صمیمی و فداکارم بواسطه اینکه از هیچ کوششی در حق اینجانب فروگذاری نکرده اند نهایت تشکر را به عمل می آورم.

تقدیر و سکر از

عزیزانی کہ با جان و دل دوستان دارم؛

بہ پدر و مادرم،

بہ ہمسرمہر بانم و فرزندان عزیزم محمد رضا و مہدی،

و برادر عزیزم حاج غلام نبی امیری یاور

ہمیشگی ام.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی تاثیر میان به کارگیری فناوری اطلاعات بر نگرش مدیریت دانش مدیران دانشکده های دانشگاه فردوسی مشهد انجام شد. جهت انجام این پژوهش از روش علی - مقایسه ای استفاده گردید. ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش، پرسشنامه فناوری اطلاعات برای بکارگیری فناوری اطلاعات با ضریب پایایی 94/0. و پرسش نامه مدیریت دانش با ضریب پایایی 87/0. می باشد. همچنین برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون t (t-test) استفاده شده است.

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان می دهد که به کارگیری فناوری اطلاعات و نگرش به مدیریت بر دانش تاثیر معناداری ندارد. فناوری اطلاعات دارای چهار مؤلفه رایانه، نظام اطلاعات، ارتباطات و اتوماسیون اداری است. مدیریت دانش نیز شامل هشت مؤلفه اهداف دانش، شناسایی دانش، اکتساب دانش، توسعه دانش، اشتراک دانش، بهره گیری دانش، نگهداری دانش و ارزیابی دانش می باشد. در بررسی میان هر یک از متغیرها با مؤلفه های فناوری اطلاعات و مؤلفه های مدیریت دانش، مشاهده گردید که به کارگیری فناوری اطلاعات بر نگرش نسبت به مدیریت دانش تاثیر معناداری ندارد. فقط به کارگیری فناوری اطلاعات بر مؤلفه نگرش نسبت به نگهداری دانش تاثیر معناداری دارد.

واژه های کلیدی: فناوری اطلاعات، نگرش، مدیریت دانش، مدیران، دانشگاه فردوسی.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده

فصل اول: مقدمه تمقیق

- 1-1 بیان مسئله..... 2
- 2-1 اهداف پژوهش..... 6
- 3-1 فرضیه اصلی پژوهش..... 6
- 4-1 فرضیه های فرعی..... 7
- 5-1 تعاریف سازنده و تعاریف عملیاتی مدیریت دانش..... 8
- 6-1 تعاریف سازنده و تعاریف عملیاتی فناوری اطلاعات..... 10

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تمقیقاتی

- 1-2 فناوری اطلاعات..... 13
- 1-1-2 تاریخچه ظهور اطلاعات..... 15
- 2-1-2 تعریف فناوری اطلاعات و جنبه های مرتبط با آن..... 17
- 3-1-2 فناوری اطلاعات یک استراتژی است..... 17
- 4-1-2 فناوری اطلاعات مجموعه ای از مفاهیم و فکر است..... 18
- 5-1-2 فناوری اطلاعات مجموعه ای از ابزار است..... 18
- 6-1-2 فناوری اطلاعات نوآوری است..... 19
- 7-1-2 فناوری اطلاعات همراه با انسان است..... 20
- 8-1-2 عرصه فناوری اطلاعات..... 20
- 9-1-2 تأثیرات فناوری اطلاعات بر سازمان..... 21
- 10-1-2 نیاز به سیستم های اطلاعاتی..... 22
- 11-1-2 بررسی نقش عوامل انسانی بر فناوری اطلاعات..... 23
- 12-1-2 کاربردهای فناوری اطلاعات و حوزه های کاربرد آن..... 24
- 13-1-2 نقش فناوری اطلاعات در فرایندهای سازمان (سیستم های اطلاعاتی در ارتباط عمومی با حوزه های عملیاتی سازمان)..... 24
- 14-1-2 فناوری اطلاعات بعنوان یک عامل تغییر..... 29
- 15-1-2 سیستم های اطلاعات اتوماسیون اداری..... 30

- 16-1-2 بررسی نکات اصلی در زمینه فناوری اطلاعات.....30
- 17-1-2 فناوری اطلاعات و جابجایی قدرت (تفویض اختیار).....32
- 18-1-2 اثرات فناوری اطلاعات بر محتوای مشاغل.....33
- 19-1-2 اثرات فناوری اطلاعات بر سطوح مهارتی کارکنان.....33
- 20-1-2 تأثیر فناوری بر مشاغل و نقش های مدیران.....33
- 21-1-2 فناوری اطلاعات و کنترل.....34
- 22-1-2 به کارگیری مؤثر فناوری اطلاعات.....34
- 23-1-2 رابطه تصمیم گیری و اطلاعات.....35
- 24-1-2 اثرات فناوری پیشرفته اطلاعاتی در سازمانها.....36
- 25-1-2 مزایای اتوماسیون اداری.....37
- 26-1-2 سیستم کارکنان دانشی.....38
- 27-1-2 سیستم های پشتیبانی تصمیم گیری.....39
- 2-2 مدیریت دانش.....40
- 1-2-2 سیر تحول تاریخی مدیریت دانش.....40
- 2-2-2 اهمیت و ضرورت به کارگیری دانش در عصر کنونی.....42
- 3-2-2 دانش و تعریف های آن.....45
- 4-2-2 تعریف مدیریت دانش.....47
- 5-2-2 فرایند اصلی مدیریت دانش.....48
- 3-2 رابطه مدیریت دانش و فناوری اطلاعات.....51
- 1-3-2 زیرساخت فنی و معماری مدیریت دانش.....53
- 4-2 مرور پژوهش های انجام شده.....55
- 1-4-2 نمونه هایی از پژوهش های انجام شده در مورد مدیریت دانش.....55
- 2-4-2 نمونه هایی از پژوهش های انجام شده در مورد فناوری اطلاعات.....67
- 5-2 جمع بندی دانش موجود و ارائه الگوی نظری پژوهش.....70

فصل سوم: روش پژوهش

- 1-3 روش پژوهش.....74
- 2-3 ابزار پژوهش.....74
- 3-3 پایایی.....76

- 4-3 روایی.....77
- 5-3 جامعه آماری و گروه مورد بررسی.....77
- 6-3 روش تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش.....79

فصل چهارم: تمیزه و تملیل داده ها

- 1-4 توصیف ویژگی های جمعیت شناختی.....81
- 1-1-4 داده های مربوط به فناوری اطلاعات.....81
- 1--4 2- داده های مربوط به مدیریت دانش.....87
- 2-4 تحلیل استنباطی داده ها.....89
- 1-2-4 بررسی وضعیت کلی به کار گیری فناوری اطلاعات در میان مدیران
دانشگاه فردوسی مشهد.....89
- 2-2-4 بررسی وضعیت دو گروه بالا و پایین در پرسشنامه مربوط به سنجش
به کار گیری فناوری اطلاعات.....90
- 3-2-4 نمرات مربوط به فناوری اطلاعات گروه بالا.....90
- 4-2-4 نمرات مربوط به فناوری اطلاعات گروه پایین.....91
- 5-2-4 مقایسه دو گروه (به کار گیری بالا و پایین فناوری اطلاعات)
حسب نمره نگرش به مدیریت دانش.....92
- 6-2-4 فرضیه اصلی پژوهش.....94
- 7-2-4 نمره نگرش به اهداف دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....95
- 8-2-4 نمره نگرش به شناسایی دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....96
- 9-2-4 نمره نگرش به اکتساب دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....97
- 10-2-4 نمره نگرش به توسعه دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....98
- 11-2-4 نمره نگرش به اشتراک دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....99

- 12-2-4 نمره نگرش به بهره‌گیری دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....101
- 13-2-4 نمره نگرش به نگهداری دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....102
- 14-2-4 نمره نگرش به ارزیابی دانش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند
نسبت به گروهی که استفاده کمتری از فناوری اطلاعات دارند بیشتر است.....103

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

- 108.....1-5 فرضیه اصلی
- 110.....2-5 فرضیه فرعی اول
- 111.....3-5 فرضیه فرعی دوم
- 113.....4-5 فرضیه فرعی سوم
- 114.....5-5 فرضیه فرعی چهارم
- 115.....6-5 فرضیه فرعی پنجم
- 118.....7-5 فرضیه فرعی ششم
- 119.....8-5 فرضیه فرعی هفتم
- 121.....9-5 فرضیه فرعی هشتم
- 122.....10-5 بررسی وضعیت کلی به کارگیری فناوری اطلاعات (IT) توسط مدیران دانشگاه فردوسی
- 124.....11-5 نتیجه‌گیری کلی
- 125.....12-5 محدودیت‌ها و پیشنهادها
- 128.....فهرست منابع

پیوست‌ها

الف) پرسش‌نامه مدیریت دانش

ب) پرسش‌نامه فناوری اطلاعات

فهرست جداول

- جدول 1-3 پرسشنامه مدیریت دانش، تعداد مؤلفه ها و سؤالات.....75
- جدول 2-3 پرسشنامه فناوری اطلاعات، تعداد مؤلفه ها و سؤالات.....76
- جدول 3-3 هم‌تاسازی بر اساس مرتبه دانشگاهی.....78
- جدول 4-3 هم‌تاسازی بر اساس رشته تحصیلی.....78
- جدول 5-3 سابقه مدیریتی در آموزش عالی.....78
- جدول 1-4 رشته تحصیلی.....81
- جدول 2-4 سمت پاسخ دهندگان.....82
- جدول 3-4 مرتبه دانشگاهی.....82
- جدول 4-4 سابقه مدیریتی در آموزش عالی.....83
- جدول 5-4 سابقه آموزشی در آموزش عالی.....83
- جدول 6-4 تجربه کاری.....84
- جدول 7-4 داده های مربوط به فناوری اطلاعات.....85
- جدول 8-4 توصیف داده های نگرش به مدیریت دانش.....87
- جدول 9-4 وضعیت کلی به کارگیری فناوری اطلاعات.....89
- جدول 10-4 وضعیت کلی به کارگیری فناوری اطلاعات.....89
- جدول 11-4 وضعیت دو گروه بالا و پایین در پرسشنامه مربوط به
سنجش به کارگیری فناوری اطلاعات.....90
- جدول 12-4 نمرات مربوط به فناوری اطلاعات گروه بالا.....90
- جدول 13-4 نمرات مربوط به فناوری اطلاعات گروه بالا.....91
- جدول 14-4 نمرات مربوط به فناوری اطلاعات گروه پایین.....91
- جدول 15-4 نمرات مربوط به فناوری اطلاعات گروه پایین.....92
- جدول 16-4 نگرش به مؤلفه های مدیریت دانش.....93
- جدول 17-4 نگرش به مؤلفه های مدیریت دانش.....94
- جدول 18-4 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به مدیریت دانش.....94
- جدول 19-4 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات

- 95.....بالا و پایین برای متغیر مدیریت دانش.....
جدول 4-20 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به اهداف دانش.....95.....
جدول 4-21 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات
- 96.....بالا و پایین برای متغیر اهداف دانش.....
جدول 4-22 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به شناسایی دانش.....96.....
جدول 4-23 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات
- 97.....بالا و پایین برای متغیر شناسایی دانش.....
جدول 4-24 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به اکتساب دانش.....97.....
جدول 4-25 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات
- 98.....بالا و پایین برای متغیر اکتساب دانش.....
جدول 4-26 . مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به توسعه دانش.....99.....
جدول 4-27 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات
- 99.....بالا و پایین برای متغیر توسعه دانش.....
جدول 4-28 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به اشتراک دانش.....100.....
جدول 4-29 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات
- 101.....بالا و پایین برای متغیر اشتراک دانش.....
جدول 4-30 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به بهره گیری دانش.....101.....
جدول 4-31 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات
- 101.....بالا و پایین برای متغیر بهره گیری دانش.....
جدول 4-32 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین
از منظر نمره ی نگرش به نگهداری دانش.....102.....
جدول 4-33 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات

102.....بالا و پایین برای متغیر نگهداری دانش

جدول 4-34 مقایسه مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات بالا و پایین

103.....از منظر نمره ی نگرش به ارزیابی دانش

جدول 4-35 آزمون مقایسه دو میانگین مستقل مدیران دارای به کارگیری فناوری اطلاعات

103.....بالا و پایین برای متغیر ارزیابی دانش

فصل اوّل :

کلیات پژوهش

- 1-1 بیان مسأله
- 2-1 هدف پژوهش
- 3-1 فرضیات
- 4-1 تعاریف نظری
- 5-1 تعاریف عملیاتی

1-1 بیان مسئله

شناخت رو به رشدی در حوزه تجارت در رابطه با اهمیت دانش به عنوان یک منبع حیاتی برای سازمانها وجود دارد (فاکولت¹، 1980، وینتر² 1987؛ لئونارد³ 1999). بطوری که در اقتصاد جدید، افراد و سازمانها بر نگهداری و ارتقاء سرمایه دانشی خویش جهت ابتکار و خلاقیت تاکید بسیاری دارند (متاکسیوتیس و دیگران، 2005)⁴.

مدیریت دانش اگر چه مفهومی نسبتاً قدیمی است، اما در مفهوم نوین خود از اوایل دهه 1970 مطرح گردید. با نزدیک شدن به اواسط دهه 1980 و آشکار شدن اهمیت دانش و تاثیر آن بر حفظ قدرت رقابتی در بازارهای اقتصادی مدیریت دانش اهمیت ویژه ای یافت. با ورود به دهه 1990 فعالیت گسترده شرکتهای آمریکایی، اروپایی و ژاپنی در حوزه مدیریت دانش به نحوه چشمگیری افزایش یافت، در سالهای آغازین قرن 21 مدیریت دانش برای بسیاری از کشورهای پیشرفته به عنوان نماد رقابت و عامل دستیابی به قدرت و توسعه در آمده است. در واقع، در جهان امروز که تولید و ارائه خدمات به شدت دانش مدار گردیده اند، دانش دارایی و کلیدی برای کسب مزیت رقابتی است (جعفری مقدم، 1382؛ بارنی، 1991؛ وینتر، 1987؛ به نقل از پروست و جونک، 1999:3). از سال 2000 به بعد شرکتهای بزرگ اروپایی حدود 55% در آمد خود را به مدیریت دانش اختصاص داده اند. (حسن زاده، 1385، به نقل از؛ داوری و شانه ساز زاده، 1380).

با توجه به این که امروزه در نظام اقتصادی دانش مدار برای تبدیل اطلاعات به دانش و مدیریت این دارایی ها بهترین ابزار و شرایط محیطی برای بهره گیری مناسب از مدیریت دانش را فناوری اطلاعات می دانند؛ به طوری که هر یک از کشورها به نوبه خود طرح های ملی و منطقه ای خاصی را برای توسعه این فناوری اجرا کرده اند (احمدی، 1382 ص 1). فناوری اطلاعات نقش عمده ای در مدیریت دانش به عهده

¹ Foucault

² Winter

³ Leonard

⁴ Metaxiotis , Kostas ; Ergazakis , Kostas ; & Psarras , John (2005) .

گرفته است و کار کردهای فناوری اطلاعات که جزء لاینفک مدیریت دانش به شمار می رود (رادینگ¹ 1386 ترجمه لطیفی، ص 11). در عصر فناوری اطلاعات، فناوری اطلاعات در تعریف قدرت و تمدن جوامع نقش کلیدی پیدا کرده است. از این رو در کشورهای پیشرفته و صاحب فناوری، به فناوری اطلاعات به عنوان محور بنیادین توسعه توجه پیدا کرده اند. به عبارت دیگر² IT یا فناوری اطلاعات توانایی سازمان را افزایش می دهد و باعث تسهیل روند اداری و افزایش بازده نیروی انسانی و مدیریت می شود (تارخ، 1381 ص 21). فن آوری اطلاعات عبارت است از گرد آوری، سازماندهی، ذخیره و نشر اطلاعات اعم از صوت، تصویر، و یا عدد که با استفاده از ابزارهای رایانه ای و مخابرات صورت می گیرد (فهیمی، 1380 ص 156).

از آنجایی که داده به اطلاعات و اطلاعات تبدیل به دانش می شود، مدیریت دانش به فناوری اطلاعات که یکی از مهمترین عوامل زیر ساختی در تولید دانش می باشد، نیاز دارد. زیرا دانش برای منتهی شدن به عمل، خرد، بکارگیری تجربه انسانی برای ایجاد مزیت رقابتی، خلاقیت و نوآوری و پذیرش جهانی آن نیاز به یک نظام مدیریتی دارد که مدل پروست و همکارانش با استفاده از بهترین شیوه ها و مدیریت دانش مدار، از تجربیات مجمع محققان که اعضای آن دایملر کرسیلر³، دوچ بانک⁴، هولدر بانک⁵، اچ. پی⁶، اینسل⁷، موتورلا⁸، نووارتیز⁹، روچ دایاگنوستیک¹⁰، زیمنس¹¹، سویس کام¹²، یو. پی. اس¹³، و نترتور

¹ Alan Radding

² Information technology

³ Daimler chrysler

⁴ Deutsche bank

⁵ Holder bank

⁶ H.P.

⁷ Insel

⁸ Motorola

⁹ Novartis

¹⁰ Roche Diagnostic

¹¹ Siemens

¹² Swiss com

¹³ UBS

اینشورنس¹ و زیراکس² هستند، بنا نهاده شده است (پروست 2000). آنان در این خصوص³ می گویند: "ما این هشت عنصر (اهداف دانش⁴، شناسایی دانش⁵، اکتساب دانش⁶، توسعه دانش⁷، اشتراک و توزیع دانش⁸، بهره گیری از دانش⁹، نگهداری دانش¹⁰ و ارزیابی دانش¹¹) را از عناصر بنیادی مدیریت دانش تلقی می کنیم". این عناصر، طرحی کلی از حوزه هایی را فراهم می سازند که در آنجا مدیریت فعال دانش امکان پذیر است. مزیت منحصر به فرد مدلی که در این پژوهش انتخاب شده است، این است که دانش را به عنوان تنها اصل ساختاردهی¹² در کانون خود مورد توجه قرار می دهد.

آنچه برای مدل پروست مهم است، آن است که اگر یک سازمان نتواند اداره دانش خود را در یک راهبرد کلی وارد سازد، ممکن است مشکلاتی اتفاق افتد. بایستی در یک چارچوب صورت گیرند تا این چارچوب آن ها را هماهنگ بسازد و آن ها را جهت دهی کند. وظیفه مدیریت است تا چنین چارچوبی را ایجاد کند. بنابر این هشت عنصر اصلی و بنیادی مدیریت دانش این چارچوب را تشکیل می دهند و این امر مفهوم مدیریت دانش را گسترش داده و آن را به یک **نظام مدیریتی** تبدیل می سازد. مستثنی نیستند، سازمان های آموزش عالی که در نقش سازمانهای دانش عمدتاً فعالیت های اصلی خود را معطوف به یادگیری اهداف دانش، شناسایی دانش، اکتساب دانش، توسعه دانش، اشتراک و توزیع دانش، بهره گیری از دانش، نگهداری

¹ Winterthur Insurances

² Xerox

³ Probst, G., S. Raub, and K. Romhardt, *Managing Knowledge: Building Blocks for Success*.

2000: John Wiley & Sons.

⁴ Knowledge goal

⁵ Knowledge identification

⁶ Knowledge acquisition

⁷ Knowledge development

⁸ Knowledge sharing/distribution

⁹ Knowledge utilization

¹⁰ Knowledge retention

¹¹ Knowledge assessment

¹² Structuring principle

دانش و ارزیابی دانش می نمایند. در همین راستا دانشگاه فردوسی به عنوان یکی از مهم ترین دانشگاه های جمهوری اسلامی ایران مورد توجه این پژوهش می باشد.

همچنین نگرش مدیران در سطوح مختلف مدیریت (رؤسای، معاونین و مدیران گروه های آموزشی دانشکده های مختلف) جهت دهی اهداف دانش، شناسایی دانش، اکتساب دانش، توسعه دانش، اشتراک دانش، بهره گیری دانش، نگهداری دانش، ارزیابی دانش سیاست ها و برنامه های سازمانی را بر عهده دارند، اثر گذار است. تحقق مدیریت دانش به عنوان یک برنامه عملیاتی، تجویزی و راهبردی دانشگاه وابسته به بکارگیری فناوری اطلاعات توسط آنان می باشد. تغییر نگرش عبارت از یک حالت عاطفی مثبت یا منفی نسبت به یک موضوع است (بدار¹ و دیگران، ترجمه گنجی 1381). نگرش را می توان بر اساس تعریف گردون آلپورت 1935 به نقل از پاشا 1377، یک حالت ذهنی و عصبی است که از طریق تجربه سازمان می یابد و به واکنش فرد نسبت به تمامی موضوعها و موقعیت های وابسته به نگرش، تأثیر مستقیم و پویا بر جا می گذارد و از آنجایی که این نگرشها، بخشی از خود انگاره فرد، و موجب تاثیر بر رفتار خود و دیگران می شود (بوهنر و وانک، ترجمه صادقی 1382) را می تواند موضوع مهمی در بررسی نگرش مدیران به نگرش به اهداف دانش، نگرش به شناسایی دانش، نگرش به اکتساب دانش، نگرش به توسعه دانش، نگرش به اشتراک و توزیع دانش، نگرش به بهره گیری از دانش، نگرش به نگهداری دانش و نگرش به ارزیابی دانش در دانشگاه فردوسی مورد توجه قرار گیرد.

لذا در این پژوهش نگرش مدیران عالی، رؤسای، معاونین و مدیران گروه های آموزشی دانشکده های مختلف دانشگاه فردوسی در فرایند عناصر اصلی مدیریت دانش (اهداف دانش، شناسایی دانش، اکتساب دانش، توسعه دانش، اشتراک و توزیع دانش، بهره گیری دانش، نگهداری دانش و ارزیابی دانش) بر اساس مفروضه های نظریه گیلبرت پروست متمرکز می شود و سپس مورد بررسی قرار می گیرد. بر اساس گروه بندی دو گروه مدیران بر اساس متغیرهایی نظیر، سن، مدرک تحصیلی، رشته تحصیلی و تجربه کاری، استفاده

¹ Badar

کننده در سطح بالا و استفاده کننده در سطح پایین، تاثیر میزان استفاده از فناوری اطلاعات بر نگرش مدیران بر مدیریت دانش سنجیده می شود.

با توجه به آنچه بیان شد، سؤال اصلی این است که آیا مدیرانی که استفاده بیشتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به گروهی که استفاده کمتری می کنند دارای نگرش مثبت تری به مدیریت دانش می باشند؟ این سوال محور اصلی این پژوهش را مشخص می کند.

2-1 اهداف پژوهش

1. بررسی تاثیر میزان استفاده از فناوری اطلاعات بر نگرش به مؤلفه های مدیریت دانش (اهداف دانش، شناسایی دانش، اکتساب دانش، توسعه دانش، اشتراک و توزیع دانش، بهره گیری از دانش، نگهداری دانش، ارزیابی دانش) در دانشگاه فردوسی مشهد.
2. بررسی نگرش مدیران دانشگاه فردوسی به مدیریت دانش بر اساس نظریه پروست.
3. بررسی به کارگیری فناوری اطلاعات توسط مدیران دانشگاه فردوسی.

3-1 فرضیه اصلی پژوهش

گروهی از مدیران که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به گروهی که استفاده کمتر، نگرش بالا تری نسبت به مدیریت دانش دارند.

متغیر پیش بین: به کارگیری فناوری اطلاعات

متغیر ملاک: نگرش به مدیریت دانش

4-1 فرضیه های فرعی

1. در عنصر اهداف دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.
2. در عنصر شناسایی دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.
3. در عنصر اکتساب دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.
4. در عنصر توسعه دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.
5. در عنصر اشتراک دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.
6. در عنصر بهره گیری دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.
7. در عنصر نگهداری دانش نمره نگرش مدیرانی که استفاده بالاتری از فناوری اطلاعات دارند نسبت به مدیران دارای استفاده کمتر، بالاتر است.